

BÉTSI MAGYAR KURIR.

É S

SOKFÉLE, TOLDALÉKŰL.

Nr. Indúlt: Pénteken, September' 20-dikán, 1855. 24.

OROSZ ORSZÁG.

A' Tsászári Gazdasági társaság Sz. Pétervárában, 2000 Rubel jutalmat, és egy arany medáliát ígér a' legjobb tzimü munkáért: A' gyermekeknek, első esztendeikben eláradott természet eleni halandóság okairól, 's ezen rossznak elhárítására szolgáló eszközökről: az eszközöknek azomban olyanoknak kell lenni, hogy azokat az együgyü parasztlak is, vagy legalább a' birtokosok, tisztarttlók, és faluk elöljárói használhassák. A' munkát lehet Orosz, Frantzia, vagy német nyelven írni. A' béküldés határnapja Mártz. 1 je 1854.

Tekintetbe vévén, hogy az idegen gyarmatok, nehány esztendöktől fogva, a' jóllétnek fokát annyira elérték, hogy a' rajtok fekvő adósságok leróvattathatnak, és többé a' Hormány áldozatjára nem leszsz szükségek, mint letelepedések első esztendeiben, — új bevándorlások a' külföldről, ezennel megtiltatnak, az új gyarmatozásoknak igazgatók pedig, jelen szükségükhöz alkalmaszlatni rendeltetnek.

Odessa vidéke az idén nem igen örvendeztetni földmívelőit, mert a' havallan tél, és a' száraz nyár minden reménysegeiket elenyészté. Az elszáradt mezöket sárga fű, és kalász nélküli szalma fedi. A' drágaságot az ilyen mezö szülte: a' szükség olyan nagy, hogy sok kereskedök zabot, és árpát Konstantinápolyból szándékoznak Odessába szállítani.

LENGYEL ORSZÁG.

A' Varsói Vajdaság Oskolájának igazgatója Linde Sámuel, mind azon magános személyeket, kiknek Varsóban, fiú, vagy leányiskolájok vagyon, felszöllítja, hogy intézetjeiknek további megtartását 3 hét alatt szorgalmaztassák, egyúttal, hitelesen azt is bebizonyítsák, valljon az Oskolai törvény 7-dik tzimje alatt foglalt rendelkezéseknek eleget tettek légyen e?

TÖRÖK ORSZÁG.

(Velentzei Ujság Aug. 29.) Albaniában, nevezetesen pedig Scutariában lázzadás ütött ki. Husseinnek pártosai, kik a' fényes Porta nagy lelkütsége által, a' tömlöztből kiszabadultak, ugyan tsak a' fényes Porta ellen ismét felkeltek, hogy a' hivatalától elmozdított Basát ismét visszahelyheztessek. A' mostani Basa kéntelen vala, 800 emberrel a' fellegrvárba bészárkozni, hol jó darab ideig nagy szükségét szenvedett: mind e' mellett is a' Rebelisekre egy ízben kirohant, és sokakat közzülök, vagy elvesztett, vagy elfogattott. A' bóltok bé vagynak zárva: A' jelen hírnek elindulásakor, úgymint Aug. 15 kén a' zenebona még le nem tsendesitetett.

GÖRÖG ORSZÁG.

Nauplia Jul. 12-kén. A' rekkenő melegség, melly nálunk utolsó napokban 35° Reaumurra hágott, a' környékünkön mulató idegeneket megritkította. Bágyadtság, elaléltság, söt neha hi-

deglelés is békopogtatott. Igen szembe-
tűnt, hogy a' katonák közül, az Ó Ba-
jorok, nem, vagy legalább ritkán be-
tegedtek meg: ennek okát az Orvosok
annak tulajdonítják, hogy ők a' serhez
szokván, nem élnek borral, a' Fran-
ziák ellenben, és a' Rajnatájékiak na-
gyon is iszszak nem csak a' bort, de
más égető italokat is. A' tisztviseléség
tzélerányosnak tartotta annakokáért, az
embereket a' fris, és tiszta vízhez szok-
tatni, a' miután valóban a' halandóság
sokkal alább hagyott. — Hesz Péter
híres festő, nyári itt mulatása után vi-
dékünket ismét elhagyá: a' mint mon-
ja, Görög Ország, kívánságát, vagy
is inkább tudni való vágyását egészen
kielégítette: mint a' fürge méh, a' vi-
rágos rétről köpüjébe, úgy tér Hesz
Ur vissza Görög Országból, — édes
hónjába.

SPANYOL ORSZÁG.

Az Andalusiái Generál Kapi-
tány Amarillas Aug. 21-kén hírül ad-
ta a' Hadi Miniszternek, hogy Huel-
vában a' Cholera kiütött légyen. Aug.
9-kén volt az első Cholera eset, 18 ig
15-an haltak meg. A' város mindjárt az
első eset után elzárattatott.

HELVETZIA.

(Alsó Rajnai Kurír.) Thurgau
Sept. 4 kén. Dino Hertzegné, tavaj
Cantonunkba költözvén, Nagy Attyával,
Talleyrand Hertzeggel megvétette
Sandegg gyönyörű kastélyt, mellyben
az idén nemelly igazításokat tétetett:
ma éjjel egy dolgoznak vígyázatlansága
által tűz ütött ki, 's mivel nagy szél
dühösködött, a' szép kastély egyszerre
lángot vetett. Sz. Leu Hertzegné ugyan
fiástúl Napoleon Lajossal minden
kitelhető segítséget küldött, de mi-
korára ez megérkezett, a' roppant épü-
letnek már csak romjai látszattak: két
munkás láng prédájává leve. Mivel a'

kastély hegyen feküdt, víz szükiben az
oltás nehezen eszközölthetett, annyi-
val kevésbé, mivel a' szél is gátot véte
minden emberi igyekezetnek.

NAGY BRITANNIA.

(Globe.) Dom Pedró a' Corte-
seket öszvehívatta, és általában a' Bra-
ganzai Hertzegnek viselete, miolta
Lisbonát hévelte, sokkal megnyug-
tatóbb, mint a' Constitutionalis ügynek
barátjai várhatták. Noha Palmella
Hertzeg nem botsájtatott a' jelen Mi-
niszteriumhoz, még is azt minden ere-
jéből támogatja. Úgy látszik, a' Hertzeg,
nem csak a' Királyné diadalmában bizo-
nyos, hanem azon felül még azt is re-
ményli, hogy a' Régenség állandó, és
megnyugtató talpköven alapittatik meg.
Okunk van hinni, hogy Lord Russell
is meg győződött az ügynek illy jó ál-
lása felől, minkeelőtte meghitelező le-
velét általadá, 's az által a' Királynét
olly szembetűnőképpen támogatja. A'
Dom Pedró nevében történt fogdosá-
sok, és a' Reactiótól való félelem, a'
Miguelisták által nagyítva van. Angli-
ban is támogatták e' nagyítást Dom
Miguel barátjai, 's azt a' környülál-
lást, hogy Palmella a' Miniszterium-
ból kizárattatott, hasznokra, és nem
igaz állításaiknak megerősítésére kíván-
ták fordítani. Megnyugtatóul legyen
mondva, hogy Palmella Dom Pedró-
nak telyes bizodalmit bírja, és semmit
sem óhajt inkább, mint, hogy barátjai
is kövessék. Egyéberánt a' Lisbo-
nából érkezett tudósítások nem igen
kedvezők: valami tsatáról beszélnek,
melly a' fő várostól 9 mértföldnyire ment
vólna véghez, még pedig fájdalom!
Dom Pedró veszteségével.

A' sok irtóztató jelenések között,
mellyeknek a' tenger parti lakosok az
idén tanúi valának, legborzasztóbb Am-
phitrite nevű hajónak elmerülése.

Az említett hajó ugyan is Aug. 25-kén indult el Woolwichből, 's rendeltetése helye volt Neusudvales, a' hová több, mint 100 foglyokat kelle vala szállítania. Midőn a' hajó Düngene-szhez ért, Aug. 29-ikén reggel nagy szelvész támadt, a' miért a' Kapitány a' vitorlákat bevonatta. De ez mind nem használt, — a' szél egyre dült, 's noha a' part nem messze volt, még is a' Kapitány attól való félelemből, hogy ha partra száll, a' foglyok majd elszökdösnek, elébb mindent megpróbált, míg az éppen most említett szabadulás móddal élt volna: azomban minden elkövetett próbái, sikeretlenek voltak, mert, mint a' Kurír 23-dik számjában említék, 133 ember közzül, tsupán tsak 3 hajós legény szabadulhatott meg, a' többi, az esztelen Kapitánnyal együtt a' kegyetlen elementumnak martalékja levc. Kinek kell már most a' szerentséltenség okát tulajdonítani? A' Kapitányt makatsága vádolja, — úgy de ez, — nem éltöbbsé. A' veszedelemről értesített szomszéd Angoly, és Frantzia tisztviselők azért vádoltatnak, mivel a' hajó megmentésére 3—5 óráig semmit sem tettek. Az Angoly Consult kárhóztatják leginkább: úgy, de ez tsak 7 óra után értesítettett a' felől, hogy a' hajó veszedelemben forog.

(Times.) Igen bajos dolog, annak az embernek, kinek határozatlansága által a' hajó elmerült, de azomban véle együtt maga is oda veszett, a' sírban valamit szemére hányni akarni: azon ugyan, hogy oda veszett, barátjai örvendezhetnek, mert ha tsak maga menekedett volna meg a' halál torlából, miután foglyait, — nem akarván partra tenni, úgy szólván megfojtotta, a' törvények, es a' közönséges elkeseredés bizonyosan számadásra vonták volna, akkor pedig kínosabb állapotra jutott volna, mint jutott a' törté-

netes halál által. Ezt azomban elmellőzven, vizsgálódásunkat, és ítéletünket a' már megtörténtre nevezve el nem halgathatjuk. A' kik a' vízbe süládott Kapitány rosszszül bétöltött helyén valaha lehetnek, tudják meg, hogy noha kötelesek légyenek a' reájok bizott foglyokat rendeltetések helyére elszállítani, még is ha az úton veszedelem jön közben, inkább álljanak el a' parantsolattól, hogy sem magokat, akár foglyikat veszedelemnek kitégyék: ezt egyebberánt mondani sem kell, mert a' józan ész, melly szerint kinek kinek élete megtartása első kötelesség, dictálja, és a' természeti törvény parantsolja: de ezt a' fennt említett esetre alkalmaztatva, — a' foglyognak partra tévese, külömben sem szült volna semmi kárt, a' mi után útilevel nélkül sem el nem szökhettek, sem átaljában Frantzia Országban nem maradhattak. Továbbá a' Consulnak helyén kelle vala lenni, hogy a' foglyok kiszállítása szemé előtt, es felelet terhe alatt történjen meg: végre pedig, mielőtt a' hajó útnak indul, azt elébb jól meg kell vizsgálni. Majdalom, nálunk igen divatba jött, hogy a' kevésbé jó hajókat elég alkalmasnak tartják a' foglyok átszállításokra, noha nem tagadjuk, hogy az elmerült Amphitrite hajót úgy festették le előttünk, mint a' legjobb karban lévő.

Az Angoly kereskedésnek nagy kiterjedése a' déli tengeren, Peru és Chili tenger partjain, a' tzeihal fogásnak gyarapodása, 's a' hajóknak sokasága, mellyek az Ausztraliai, és déli Amerikai Angoly gyarmatokig eveznek, szükségessé tették a' déli Amerikai keletpart szomszédságában szenvedő olyan birtokot, melly a' törést szenvedett hajóknak segéd kikötőhelyül, a' háborúban katonai szállásul, békekességben pedig hajós legények raktáraül szolgálna. Az Angoly Admirálitás a' Malui-

nokr a vetelle szemeit, ezek egy szigetnek lakói, 's az épen most említettélra igen alkalmasok, azért is az utolsó esztendő végén használta az alkalmatosságot a' sziget elfoglalására. Ez két fő szigetből áll: Kelet, és Nyúgot Falklandból, 's mintegy 90 kisebb szigetekből, számos alkalmas kikötőhelyekkel. Mind ezen szigetek laktalanok voltak egész 1764 dik esztendőig, a' midőn a' Frantziák Bougainville alatt Keleti Falklandban, Louis erősséget, egy kis gyarmatot képezének, az Angolyok pedig következő esztendőben Nyugoti Falklandot elfoglalták. A' Spanyoloknak reclamációjok, a' roszzs igazgatás, és az ottani tengeren való tsekély kereskedés azt eszközölte, hogy 10 esztendő után régi állapotjába mind a' két gyarmat visszaesett. A' Szigetek a' Peguinoknak maradtak, míg 1814 ben egy Shofield nevű Angoly, ott ismét egy gyarmatot, 's a' Buenosayresi vásárra bőröket készíttetett. Ő utánna Vernet Lajosnak, egy német kereskedőnek adattak a' szigetek a' Buenosayresi köztársaságtól 21 esztendőre árendába. Ez Quakokat, és Indusokat hozott a' szárazról, 's őket a' vad baromnak fogdosásával, és tzehtal kereskedéssel foglalatostkodtatta. 1831-ben villongás támadt Éjszak Amerika, és Buenosayres között, a' Patagoniai tenger partoni hajóházás miatt, a' midőn több éjszakamerikai hajók zár alá tétettek, ellenben a' szabad Státusok Duncan Kapitány alatt a' kelet Falklandi gyarmatot megtámadták, 's a' gyarmatoknak egy részét Éjszak Amerikába hurtzolták. Rivadavia, Buenosayresnek Elölülője elhatározta, hogy a' szigeteket gyarmatoztatja, azért is Vico Oberster alatt egy tsapat katonát küldte oda, hogy elfoglalásoktól, az Éjszak Amerikai Szabad Státusokat meggátolja. Ezek az oda

küldött katonák többnyire romlott erkölcsű zsoldosok voltak, Obersterjelet felkontzolták, oda hagyván nagyobb része a' szigeteket. Illyen környüállások között, az Angoly Statio Rio de Janeiroban Dec. 9-kén 1832-ben 2 kisebb hadihajót küldte el, a' szigeteknek Angoly Ország nevében való elfoglalásokra. Ez Jan. 14-kén kötött ki. Azéghajlatot, és a' földet jobbnak találták, hogy sem reménylették: magában keleti Falklandban 40,000 darab szarvas marhára való legelővön: de egyebb tzikkelyekre nézve is a' kereskedesből nagy hasznot lehet várni. Buenosayres, és a' többi Éjszak Amerikai Szabad Státusok több ízben protestáltak az elfoglalás ellen, de minden siker nélkül, és így Angoly Ország kétség kívül eléri tzelját, és a' tengeri Státiók lantzába, mellyel a' világot tsak nem körülvész, ismét egy új szemet fűzött.

(Courier Sept. 7-ről.) Thiers Úr Frantzia kereskedési Minister, tegnap estve Doverbe ért, 's onnan 6 loru hintón Londonba ment. Kísérője David Úr, a' kereskedési Tanátsnak Generál Titoknoka, és Dittmer Úr, a' tudományok Generálinspectora. Legrand, az utak, és hidak igazgatója is nem sokára követni fogja, Talleyrand Hertzeggel, és Dino Hertzegaszszonnal vatsorálván, jelen voltak az Orosz, Ausztriai, és Burkus Követeik is.

A' Londoni börsén Sept. 7-kén sok bizonytalan hírek szárnyaltottak, Saldanhának, Dom Miguel előltsapatján velt győzedelméről, — továbbá Villaflornak, Bourmonton velt diadalmáról, Bourmontnak, és Dom Miguelnek Spanyol Országba való szökésekről, 's a' t. azomban egyik Journal sem tudja állítását hitelesen bebizonyítani, azért az egész dolgot tsak börsfortélynak lehet tekinteni.

PORTUGALLIA.

Igen feszülve várják, mire megy Bourmont. Fel van számítva, hogy Madridon keresztül Párisba, tsak Sept. 27-ig vagy 28-ig jöhetnek Telegrafiai tudósítások, és így ebből azt húzzák ki, hogy még eddig Lisbonánál elhatározó tsata nem ment légyen véghez. Hogy mind Londonban, mind Párisban igen tartanak a' Constitutionalis ügynek rossz kimenetelétől, annyival inkább hihető, mivel Donna Mariának Lisbonai útazása felfüggesztetett, és még elébb Londonba szándékozik menni. Rezendé Marquis a' Királyné Kamarássa már meg is tette a' rendeléseket Aszszonyának elfogadására, — Portsmouthban pedig számára gőzhajó áll készen, mellynek ormán mihelelyest kedvez a' szél, Portugalliába evezend. A' Lisbonai dolgok állásáról nehez elhatározó ítéletet hozni. Igaz, hogy az ottani sajtó, a' Kormánynak befolyása alatt, víg hangon beszéll, de nem úgy ám az ott tartózkodó Angolyoknak levelei, holott ezek Dom Pedró részén vagynak.

(Hampshire Telegraph.) A' Boavistai Telegraf szerint, Dom Miguel részéről, Torres Novasba, Gologoba, és Chamuscába, Guerrillák ütöttek bé, — Santaremet nagy sereg szállotta meg. A' fő várost veszedelemben lenni tartják. Mind a' Miniszterialis, mind a' liberális Ujságok halgatnak, ellenben a' Morning Post némelly felvilágosításokat ad Bourmont plánjairól. Bourmont ugyan is a' Constitutionalisokat egészen elámította. Az Oportó előtt lévő seregének előosztályai, még Aug. 4-kén indultak el, de tsak titkon, 's a' legnagyobb vigyázattal, az utolsók pedig Grijót tsak 21-kén hagyták el, 's most már 22,000 főből álló nagy sereg tart Lisbona felé. A' vinteknek megerősítése tsak ra-

vaszság vólt, 's midőn Saldanha a' múlt hónap 19-kén egy kitsapást tett, a' Dourónak déli oldala megül már minden katonák eltakarodtak, 600-at kivéven, kik, hogy a' plánomot még inkább eltitkolják, a' legvégső lineákat tartották elfoglalva. Tamegának partján, megállította Bourmont, seregének egy részét, és ez által Portugalliának éjszaki Provintziáit, a' Constitutionalisoknak engedte által, sőt onnan még a' Guerillákat is elhívta. Az említett 20,000-en kívül, Torres, Vedrásnál, Abrantesnél, és a' környéken, még 10,000 ember vagyon. A' megtámadást eddig élelem hiány késeltette, de most az egész Ország mozgásban van, 's a' lakosok mindenfelől hordják az eleséget.

(Bordeauxi, és Bayonnei Journal.) Aug. 18-kán és 21-kén Dom Pedró, és Dom Miguel katonái közt több kisebb öszvetsapások történtek, 22-kén pedig közönséges nagy tsatára kelt a' dolog, a' midőn a' győzelem sokáig kétséges vólt, míg végre a' Constitutionalis sereg nyerte el a' borostyánt. Dom Miguel Generálja, a' ki Bourmont parantsolatja alatt a' jobb szárnyat comandérozta, eleinte rendtelenségbe hozta az ellenfélnek balszárnyát, úgy, hogy a' győzelem Dom Miguel részére fordult, a' midőn hirtelen Dom Pedrónak lovassága, minden ellene álló katonákat legázolt, hátulról az ellenséget megtámadta, 's ezt telyes rendtelenségbe hozta. Az elhatározó napnak szerentsés lefolytát, Dom Pedró szolgálatjában lévő Lengyeleknek, Frantziáknak, és más idegeneknek lehet köszönni. Dom Miguel táborában sok frantzia tisztek elestek, — maga D. Miguel, és Bourmont tsak nehezen szabadulhattak meg. A' háború olly elhatározó vala, hogy már most a' kérdést, feloldottnak lehet tekinteni. Egyébberránt az

újabb Angoly Journalok egy betű sem mondanak ezen történetről.

FRANTZIA ORSZÁG.

(Moniteur.) A' Király, Donna Maria Királyné Kormányával való politikai öszveköttetések helyreállása következtetésében, Daupias Urat, mint Portugalliai Agenst a' Párisi Udvarnál, elesmérte.

Romario Generális Sept. 6 kán Angoly Országból Páris felé utazván, immár Calaisban szárazra lépett.

(Courrier Français.) Hertzeg Leuchtenberg Auguszt nem azért jött Frantzia Országba, hogy Donna Máriát elvegye, mint sokan rebesgettek. O Castella maréba, beteges hűgának Theodolinde Hertzegnének látogatására ment, 's onnan Amalia Hertzegasszonyt Lisbonába szándékozott elkísérni: azomban, mint jelentődött, Havret el kelle hagynia, 's Münchenbe viszszatérnie.

Gróf Sz. L eu (Bonaparte Lajos) Aug. 22-kén két testvérének, Bonaparte Jósef, és Lutzian példájára, a' Tribune szerkeztetőjéhez egy levelet intézett, mellyben azon panaszolkodik, hogy a' Napoleon familia ellen elhátározott száműzés, a' Juliusi lázzadás olta vissza nem vételett.

B É T S.

A' Prágai Ujság ezt írja München gätzből Sept. 13 káról. Ez napon a' két Felséges Tsászár mezei vadászatra akartak menni, mellyre Gróf Waldstein a' jószágában már előre rendelést tett volt: de a' mellyen Ő Felségek az időnek roszszra lett fordulása miatt meg nem jelenhettek. — Este a' Felséges Tsászárnénál volt theázó társaság. — Sept. 14-kén a' két Fels. Fejedelem, a' Weimari Nagy Her-

tzeg, a' Burkus koronaörökös Kir. Hertzeg, és az Ő Felségek látogatására éppen oda érkezett Naszszau uralkodó Hertzeg szarvas vadászatra mentek Gróf Waldstein vadas kertjébe; a' hova az Orosz Tsászárt, az Ausztriai Tsászár Ő Felsége vitte, kétülésű Posta kotsin. — Sept. 15-kén Ő Felségek az itt őrizeten lévő vadász batalion hadi gyakorlásait vizsgálták meg.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Po'sony Sept. 17-kén. Legközelebbi lapjainkban tett ígéretünknel fogva közöljük foglalatjait a' VI-ik urbaniális tikkely négy következő (2, 3, 4, 5) pontjainak, mellyek a' Község gazdálkodási módját illetik. § 2. Ha a' helységek köz jövedelmeinek tulajdon igazgatása, nem hajtana nagyobb hasznot, mint azoknak haszonbérbe kiadása, akkor jussa van a' Földes Uraságnak, a' Községet ezen jövedelmek haszonbérbe adására szorítani, kötelessége lévén a' helybeli Biráknak az árverésre kiszabott határ időt az Uraságnak bejelenteni, hogy az illy alkalommal ravaszág miatt közhenjöhethető bosszszantások, az Uraságnak akár személyes, akár Tisztje jelenléte által megakadályoztathassanak. § 3. A' Községekre háromlott adó az illető Megye által kivetttven, arról a' járásbeli Tisztviselő, vagy a' helység Biráji által értesítetni fog az Uraság, hogy védelmi 's felügyeleti jussánál fogva, az adónak jobbágyai közt leendő felosztásába befolyhasson, a' nélkül, hogy magát az adó beszédésébe avatná. § 4. A' Jegyző a' Bíróval 's helység Elöljáróival, minden esztendő kezdetével egy a' köz kiadásokat megmutató előleges táblát fog készíteni, 's az Uraság eleibe terjeszteni, ki azt, ha helyesnek találta, megerősítheti. Hol az Uraság jelen nints, helyét a' járásbeli Szolga Bíró tölti be. § 5. A' helységek ez-

tendei számadásai az esztendő végével akár maga az Uraság, akár Tisztjei által meg fognak vizsgáltatni; de, hogy ezen vizsgáltnak az Uraság általtörténhető mellözése miatt, a' Községek kárt ne szenvedjenek, köteles a' járásbeli Szolga Bíró az esztendő első feliben, minden számadási vizsgálat alá nem jött helységeket feljegyezni, 's az e' részben teendő szükséges rendelkezések végett, azt a' legközelebbi közgyűlésben a' Megye Rendeknek beadni. A' többi §§ ok, az elhalt Jobbágyok örökségét tárgyazzák. § 6. Köteletségébe tételik a' helység Biráinak, hogy a' szülék egyikének halálával, a' maga után árvákat hagyó jobbágy javait, két Esküdtel 's a' Jegyzővel azonnal tisztába tegyék, 's ha a' szülék egyike sem élne, azoknak hártorságáról is gondoskodjanak, 's jelentést tévén az Uraságnak, és a' Megyét erről értesítendő járásbeli Szolga Birónak, az Uraság befolyásával írják össze az árvát illető örökséget, annak egy példányát a' Községnek által adandók. Az Uraság, természetes vagy végintézetű Gyámatya nem léte esetében, meghallgatván a' Községet, alkalmas Gyámatyát rendelend, ki mértékletes 's az árvák javaihoz szabott fizetés mellett, mind azokról mind örökségekről szorgalmasan gondoskodván; számadásait az Uraságnak minden esztendőben beadandja. De ez alkalommal semmi más taksának vagy napdíjnak helye nem lesz. Ha az Uraság, ennek a' jobbágysági öszveköltetésnek megfelelő különös köteleztetésnek eleget nem tenne, 's az evvel nem gondolás és illő felügyelet hiánya miatt, az árvák, vagyonok igazgatása ideje alatt, kárt szenvednének, azt, ha az Uraság tetteles hibájából származott, maga egyedül, ha hogy pedig az avval bánó helység Elöljárói, vagy Uradalmi Tisztek által okoztatott kárt, azok meg nem téríthetnék, ugyan csak

az Uraság tartozik megtéríteni. § 7. Ha az Özvegy, kiskorú gyermekeinek annyok, más Földes Uraság Törvényhatóságába akarna bevételni, bár az Atyai javak felügyelete az elebbi Uraságnál marad, mindazáltal az azokról már megkészített, vagy az Özvegy elmenetele alkalmával készítendő tábla, az új Urasággal és Tisztséggel közlendő lesz. § 8. Öväs tételik, ne hogy a' gyámatyaság alatt lévők, teljes idejek előtt Gyámatyoknak az Uraság által jóváhagyandó megegyezése nélkül, javaikról valami rendelést tehessenek. § 9. megállapítatik, hogy a' gyermektelenül elhalt jobbágy kimúlta, a' helység Birája és Elöljárói által az Uraságnak azonnal bejelentessék, a' végintézetet nélkülözö világos magszakadás esetében öt illetvén az örökösödés. A' III R. 30 ik Tz. kiterjesztett rendelkezésénél fogva, a' jobbágyok ezentúl, mind ingó, mind ingatlan szerzeményeikről teljes végrendeles tehetségével bírnak.

A' 12 dikén tartott 109 ik Országos ülés mind a' két Tábla résziről, 10 órakor kezdődék. A' Fő Rk az Urbariális munkálatok első tzikkelyén kezdének tanátskozni; a' Hk és Rk pedig, minelőutánna a' Somogy Vármegyei Követ által javallott indítvány: „A' falu községei közt felállítandó Békebirák eránt“ a' Törvényes tárgyakhoz útasított, a' VII ik tzikkelyt vevék tanátskozás alá: „az uradalmi Törvényhatóság, és Urbéri perekről“, mellynek bevezetése a' két első §§ okkal a' kerületi szerkeztetés szerént, szavak többségével helybe-hagyattatott; és így az Uri Szék tehetősége, tsupán a' jobbágyoknak magok közt vagy idegenekkel támadt ügyeiben tartatik meg, a' mellyek pedig jobbágysági öszveköltésből támadnak az Uraság és jobbágyok között, az ebből eredt urbéri panaszok először is az Uradalomnak lesznek bejelentendők, 's ha 15

nap alatt nem orvosoltatnának, a Szolga Bíró vagy egyik Al Ispány elibe lesznek feladandók, ki sem a Megye Gyűlését, sem kiküldetését nem várva, a felek kihallgatásával, 's barátságos egyeztetés megkísértésével, a véghezvitelről helyes, 's a felekkel ingyen közlendő tudósítást teend. Ha az öszve egyeztetésnek fogamatja nem lett, a villongás a Törvény Szék előtt — a panaszalkodó fél kívánságára, Megye Közönsége által adandó ügyvédi oltalom mellett — formás perrel, az elővett bizonyítmányok segítségével lesz megvizsgálendő, 's minden keslettelő kifogások felrevetésével, ugyan azon Törvény Szék által eldöntendő. § 3. A Földes Úr, az olly tiszta Urbéri szolgálatokra, melyek szintűgy a szerződésből mint a Törvényből világosak, 's állandóul birtokában voltak, nem tartozik perútján szorítani a makats jobbágyot, erre, személyes sértés nélkül, tsupán Úr tekintete is elegendő, lévén, ellenben ha a jobbágy Urbáriális földjeitől 's haszonvételeitől elzárattatnék, tartozik a járásbeli Szolga Bíró az Uraságot kihallgatni, 's a panasz helyes voltáról meggyőződván, a jobbágyot vissza helyeztetni, ítéletének teljesedésbe vétele előtt azt, a Megye Törvény Széke elébe terjesztendő. § 4. megállapítatik, hogy az Urbéri öszvekötteséből származó perek, — akár kiváltság, vagy jus, akár maga az urbarium 's az arra épített szerződés forogjon kérdésben — ezentúl mindég birtokon belől vitessenek a Felső Törvény Székekre: és ez a vizsgálattól függő perekről is értődik. A szükséghez képesten minden Törvényhatóságoknál, igazságos fizetéssel ellátott Ügyvédek bizonyos számát ér-

deklő 5-dik §; úgy a többi urbáriális kitesapongásoknak mimódon leendő megbüntetését tárgyazó 6-ik §. a 11-eknek 16-dikán hozott határozása után, szavak többségével eltöröndőknek ítéltettek. — A Fő Rk e napokban a két első urbáriális tzikkelyt elvégezek, 's né-melly változtatásokkal, nagyobbára helyben hagyják; mi után a 11-ik tzikkely felett kezdének tanátskozni. Azon változtatásokból, melyeket a Fő Rk az I-ső tzikkelyben javallának, elég legyen ezeket közlenünk: az I-ső tzikkely 1-ső §-ának kezdete ekként módosított: „Liberam migrationem in sensu praeprovocati articuli stabilita“; a 2-dik §-ból ezen szó „requirendi“ hagyattassék ki; a 3-dik és 5-ik §§-ok Országos szerkezetése fogadtassék el; a 4-dik §-ban, a tiszti erőt illetők eltöröltetendőknek javallatnak; a 6-ik § végéhez adattassék hozzá: hogy a jobbágy telek vevők, mind Urbáriális mind a köz, benne fekvő terheket tartozzanak viselni. A 7-ik § b) pontjában, a jegyzőkönyvbe igtatás, minden taksa nélkül essék meg; a 8-ik §-ban ezen szó „Communitatibus“ hagyattassék ki; a 13-ik §-ban, a jobbágy elmozdítása mindég urbáriális úton történjék, 's az ítélet kihirdetése után, tsupán három hónapig engedendő késedelem javallatik.

A Pénz folyamat September' 19-dikén;
közép ár: —
A Státus' 5p. Centes Obligátiói 92 1/2
Az 1820-béli sorsosok: —
Az 1821-béli hasonlók: —
Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligátiói: 52 3/4 for. keltek, mind Conv.
Bank-Aktziák keltek — for. ton
Conv. Pénzben.

Szerkesztető és Kiadó M á r t o n J ó s e f, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomatató: Nemes H a y k u l A n t a l, (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)